

באמת לאו דווקא פירות אלא גם לבנים. ראייה נוספת לר' יצחק:
 תנן, וכן בדי יין וכן בדי שמן מותר לכסותם, ולא נקט התנא חפצי
 מוקצה, משמע שלצורך דבר המוקצה אסור לטלטל. דוחה
 הגמרא: **הָאֵם בְּמֵאָה עֶשְׂרִין** – מדובר כאן בְּמֵאָה – יין ושמן של
 טבל שאינם ראויים לכלום והם מוקצה. מביאה הגמרא ראייה
 לאוקימתא זו: **הָכִי נָפִי מִסֵּתֶרָא** – מסתבר שמדובר בטבל, **דָּא**
פְּלִקָא דְעֵתָא שכונת המשנה בדי יין וכן בדי שמן דְּהֵתִירָא – שאינם
 טבל, **הָא תָנָא לִיה רִישָׁא פִּידוֹת** – הרי כבר שנה התנא פירות, ולמה
 חזר ושנה יין ושמן, אלא ודאי בא להשמיענו יין ושמן של מוקצה,
 שאף לו מותר לטלטל כלים כדי לכסותם. דוחה הגמרא: אין זו
 ראייה, כי בדי יין וכן בדי שמן **אֲמַרְרָא לִיה** – הוצרך התנא
 להשמיענו שמכסים אותם, משום דְּפִלְקָא דְעֵתָא **אֲמַרְרָא** – היה
 עולה על הדעת שֶׁלְהִפְסֵד מְרִיבָה, כגון פירות שיויר עליהם הגשם
 ועלולים להרקיב, חֲשָׁשׁוּ וְהִתִּירוּ לכסותם, אבל לְהִפְסֵד מוֹעֵט –
 כדי היין והשמן שלא ירקיבו מחמת הגשם, ולכשתחשך יכול
 לסלקם, יתכן שבהם לא חֲשָׁשׁוּ להתיר טירחה שלא לצורך, קָא
 מְשַׁלְחֵן לן שאף בזה מותר.
 הגמרא מביאה ראייה ממשנתינו לשיטת עולא: תנן, נותנין בלי
 תחת הַדְלָף בְּשֶׁבֶת, ואף שהדלף אינו ראוי לשימוש והוא מוקצה.
 הרי שכלי ניטל אף לצורך מוקצה, ובעולא. דוחה הגמרא:
 שמדובר בְּדִלְף הָרָאוּי – במים צלולים הראויים עכ"פ לשתיית
 בהמה, ואינם מוקצים. ראייה נוספת לעולא: תא שִׁמְעַ, פוֹרְסִין
 מְחֻצֵּלָת עַל נְפִי לְבָנִים בְּשֶׁבֶת, כדי שלא יפסדו מחמת הגשם. הרי
 שמותר לטלטל לצורך לבנים. דוחה הגמרא: מדובר בלבנים
 דְּאֵיתִירוּ מִבְּנֵינָא – שותרו אחר גמר הבנין ואינן עומדות לבנין.
 דְּחִי לְמוֹנָא עָלֵיהּ – שראויות להישען עליהן, ואינן מוקצות. ראייה
 נוספת לעולא: תא שִׁמְעַ, פוֹרְסִין מְחֻצֵּלָת עַל נְפִי אֲבָנִים וְהַעֲמִידוֹת
 לְבָנִין בְּשֶׁבֶת, כדי שלא ירטבו בגשם ולא יוכל להדביק עליהן
 טיט, וראייה לדעת עולא. דוחה הגמרא: שמדובר בְּאֲבָנִים
 מְקוֹרְרוֹת – שראשן חדר, דְּחִינִין לְבֵית הַכֶּסֶף – שראויות לקנח בהן,
 והתירו לטלטל משום כבוד הבריות, ופשוט שמותר גם לטלטל
 דבר אחר לצרכן. ראייה נוספת לעולא: תא שִׁמְעַ, פוֹרְסִין מְחֻצֵּלָת
 עַל נְפִי פוֹרְתֵי דְבוֹרִים בְּשֶׁבֶת, בְּחֻמָּה לְסוּכָּךְ עליהן מִפְּנֵי הַחֻמָּה,
 וּבְנִשְׁמִים הִלְגוּ עליהן מִפְּנֵי הַנִּשְׁמִים, וּבְלִבְדִּי שְׁלֵא יִתְבּוֹן לְצוּר –
 שלא יתכוין לשם צידת הדבורים, שהיא אב מלאכה. הרי שמותר
 לטלטל מחצלת לצורך דבורים שהם בעלי חיים ומוקצים, וכדעת
 עולא. דוחה הגמרא: הָתָם נָפִי – גם שם אינו מטלטל המחצלת רק
 בשביל הדבורים, אלא משום דְּאֵיכָא דְבֶשֶׁשׁ – שיש דבש בכורתה,
 שאינו מוקצה. מקשה הגמרא: אִמָּר לִיה רַב עוֹקְבָא מִיִּשְׁטָן לְרַב
 אִשִּׁי, הֵתִינָה בִּימּוֹת הַחֻמָּה דְּאֵיכָא דְבֶשֶׁשׁ, בִּימּוֹת הַנִּשְׁמִים שאין דבש
 בכורתה מֵאֵי אֵיכָא לְמִימָר, ועל כרחך שמה שהתירו בבריתא
 'בנישמים מפני הגשמים' היינו כדי להגן על הדבורים. מתבררת
 הגמרא: לא נִצְרָכָא אֵלָא לְאוֹתָן שְׁתֵּי חִלּוֹת שִׁמְשָׁאִירִים בחוורת
 לאחר רדייתה, לצורך מזון הדבורים במשך ימי החורף, ומשום
 שתי חלות אלו התירו לפרוס המחצלת. שואלת הגמרא: אוֹתָן שְׁתֵּי
 חִלּוֹת מוֹקְצוֹת הֵן – אף הן מוקצות לאכילת הדבורים, וא"כ עדיין
 אפשר להוכיח שכלי ניטל לצורך מוקצה. מתרצת הגמרא: הָא
 בְּמֵאָה עֶשְׂרִין, שֶׁחֲשַׁב עָלֵיהֶם מערב שבת לאכילת אדם, ושוב אינן
 מוקצות. מקשה הגמרא: אֲבָל אִם לֹא חֲשַׁב עָלֵיהֶם, מֵאֵי – מה דינו,
 וכי באופן זה אסור, א"כ אֲדִתֵּי – עד שהתנא משמיענו תנאי
 להתיר פריסת המחצלת וּבְלִבְדִּי שְׁלֵא יִתְבּוֹן לְצוּר, לְפָלּוֹל וְלִתְנֵי
 בְּרִידָה – היה לו להגבילו אף באינו מתכוין לצוד וּמִדִּין מוקצה של
 החלות בעצמן, ולומר בְּמָה דְבָרִים אֲמֹרִים שמותר לטלטל
 ולפרוס מחצלת על הכוורת, כגון שֶׁחֲשַׁב עָלֵיהֶן – על שתי החלות
 לאבכלן, שאז אין איסור מוקצה, אֲבָל אִם לֹא חֲשַׁב עָלֵיהֶם אֲמֹר.
 מתרצת הגמרא: הָכִי קָאָר – כוונת התנא לומר, שאף על פי
 שֶׁחֲשַׁב עָלֵיהֶן ואין איסור מוקצה, עדיין אין היתר לפרוס מחצלת
 משום איסור צידה, ולכן שנה וּבְלִבְדִּי שְׁלֵא יִתְבּוֹן לְצוּר, ובא לחדש
 שאע"פ שאין שום איסור מצד מוקצה עדיין אין איסור צידה.
 שואלת הגמרא: בְּמֵאָה אוֹקִימָתָא – לפי איזה תנא אתה מעמיד את

הגמרא מסתפקת בדין נוסף הנלמד במשנה בשבת, אם הוא הדין
 ביום טוב או לא: הָתָם תֵּנּוּ – שנינו בהמשך המשנה שם, מפני
 ארבע וחמש קופות וכו' אֲבָל לֹא אֵת הָאוֹצֵר, וְאִמָּר שְׁמוּאֵל לפרש
 את דברי המשנה, מֵאֵי אֲבָל לֹא אֵת הָאוֹצֵר, הכוונה, אֲבָל לֹא יָמֹר
 אֵת הָאוֹצֵר בּוֹלֵל, שאף שהתירו לפנות ארבע וחמש קופות, זהו
 דווקא כשיש הרבה קופות, ולאחר שמפנה ארבע וחמש עדיין
 נשארות שם קופות, אבל אם נשארו רק אלו, אסור לפנותן ולרוקן
 את האוצר, משום דְּלָמָּא אֵתִי לְאִשְׁוֵי גוּמָת – שמא ע"י גילוי
 הריצפה תתגלה גומה ויבוא להשוותה, ודבר זה אסור משום בונה.
 מסתפקת הגמרא: הָאֵם מֵאֵי – בדין משנתינו, האם הותר להשיל
 את כל הפירות ויתגלה הגג, או שמא גם בזה חששו להשוואת
 גומות. הגמרא מבארת את צדדי הספק: הָתָם הוּא בְּשֶׁבֶת דְּאִסוּר –
 שמא דווקא לגבי שבת אסור משום דְּחֵמִיר – ששבת חמורה, לכן
 חששו בה להשוואת גומות, אֲבָל בְּיוֹם מוֹב דְּקִיל, שְׁפִיר דְּמִי –
 אפשר שלא חששו בו, ומותר אף להשיל את כל הפירות. או דְּלָמָּא
 כאן יש להחמיר יותר, שהרי הָתָם דְּאֵיכָא בְּשׁוּל בֵּית הַמִּדְרָשׁ – שם
 בשבת יש בזה משום ביטול בית המדרש, ובכל זאת אֲמַרְתָּ לֹא
 לפנות את כל האוצר, הָאֵם דְּלָמָּא בְּשׁוּל בֵּית הַמִּדְרָשׁ, לֹא כָּל שֶׁנּוּ
 שאסור.

הגמרא מסתפקת בדין משנתינו, מה הדין בשבת: וְהָאֵם תֵּנּוּ – שנינו
 כאן, מְשַׁלְחִין פִּידוֹת דְּרָךְ אַרְבֵּה בְּיוֹם מוֹב, וְאִמָּר רַב נֶחֱמִי, לֹא שְׁנוּ
 שמותר להשיל פירות אֵלָא בְּאוֹתוֹ הַגֵּן – שהארובה נמצאת באותו
 גג שהפירות עליה, אֲבָל מִגַּג לֵגַג – לטלטל את הפירות לגג אחר
 שבו יש ארובה ולהשיל משם, לֹא הִתִּירוּ. וְתֵנָּא נָפִי הָכִי, אֵין
 מְשַׁלְחִין פִּידוֹת שַׁעַל הַגֵּן מִגַּג לֵגַג, וְאִפְּלִי בְּשִׁנְנוֹתֵיהֶן שְׁוִין –
 ששניהם בגובה שוה, ואין צריך לטרוח להגביה או להוריד.
 ומסתפקת הגמרא, הָתָם מֵאֵי – מה הדין בשבת, האם נאמר (כָּל
 שֶׁנּוּ שֶׁבֶת דְּחֵמִירָא ואסור, או דְּלָמָּא) הָאֵם הוּא דְּאִסוּר משום יום
 מוֹב דְּקִיל – שאיסורו קל וְאֵתִי לְזִלְזוּלִי בֵּית, אֲבָל שֶׁבֶת דְּחֵמִירָא לֹא
 אֵתִי לְזִלְזוּלִי כֹּה שְׁפִיר דְּמִי, ומותר לטלטל בה אף מגג לגג, או דְּלָמָּא
 נאמר להיפך, מֵאֵי הָאֵם דְּאֵיכָא הִפְסֵד פִּידוֹת וּאֲעַפְ"כּ אֲמַרְתָּ לֹא
 לטלטל, הָתָם דְּלָמָּא הִפְסֵד פִּידוֹת, לֹא כָּל שֶׁנּוּ שִׁיחָא אסור לטלטל
 מגג לגג.

הגמרא מסתפקת עוד: הָאֵם (תנן) [תנינא] – לגבי משילין ביום טוב
 שנינו בברייתא, לֹא יִשְׁלַשְׁלֵם בְּחֻלּוֹנוֹת – אם אין ארובה
 בריצפת הגג אלא צריך להגביה את הפירות ולשלשלם דרך חלון
 מחיצת הגג, אסור משום טירחה יתירה, וְלֹא יוֹרְדִים כְּשֶׁהוּא נושאם
 דְּרָךְ סוּלָמֹת – מדרגות. מסתפקת הגמרא: הָתָם מֵאֵי – האם שם
 בשבת לגבי פינוי הקופות, מותר לשלשל בחלונות. וצדדי הספק
 הם, האם דווקא הָאֵם בְּיוֹם מוֹב הוּא דְּאִסוּר, משום דְּלָמָּא בְּשׁוּל
 בֵּית הַמִּדְרָשׁ, אֲבָל שֶׁבֶת דְּאֵיכָא בְּשׁוּל בֵּית הַמִּדְרָשׁ, וכדי למנוע זאת
 שְׁפִיר דְּמִי – מותר אף לשלשלם בחלונות. או דְּלָמָּא להיפך, הָאֵם
 דְּאֵיכָא הִפְסֵד פִּידוֹת ובכל זאת אֲמַרְתָּ לֹא לשלשלם בחלונות, הָתָם
 דְּלָמָּא הִפְסֵד פִּידוֹת לֹא כָּל שֶׁנּוּ שאסור לשלשל בחלונות. תיקו –
 כל האיבעיות הללו נשארו בספק:

שנינו במשנה: וּמִכִּסִּין אֵת הַפִּירוֹת: הגמרא מבררת לגבי איזה
 פירות התירו: אִמָּר עוֹלָא, וְאִפְּלִי אוֹרֵא דְלִבְנֵי – לבנים הסדורות
 לבנין שיש ביניהן אויר [שאינן מחוברות בטיט] מותר לכסותן, כדי
 שלא ימוחו מן הגשמים, ואע"פ שאסורות בטלטול. רַבִּי יִצְחָק אָמַר,
 פִּירוֹת הָרָאוּי – דווקא פירות שראויים לאכילה ומותרים בטלטול,
 מותר לטלטל כלי כדי לכסותם. וְאִוָּרָא רַבִּי יִצְחָק לְטַעְמָה –
 לשיטתו, דְּאִמָּר רַבִּי יִצְחָק, אֵין כָּלִי נִיטָל – אין מטלטלים בשבת
 אפילו כלי היתר אֵלָא לְצוּרָךְ דְּבֶר הַנִּיטָל בְּשֶׁבֶת, אבל לצורך
 מוקצה אסור לטלטל כלי. הגמרא מביאה ראיות ממשנתינו לגבי
 מחלוקת זו: תֵּנּוּ, מִכִּסִּין אֵת הַפִּירוֹת כְּבָלִים, ומשמע, פִּירוֹת אֵין –
 פירות התירו, אוֹרֵא דְלִבְנֵי לֹא הִתִּירוּ, וכשיטת רבי יצחק. דוחה
 הגמרא: הוּא הִדִּין דְּאִפְּלִי אוֹרֵא דְלִבְנֵי, גם מותר לכסות, וְאִיךָ
 תֵּנָּא רִישָׁא – אגב שנינו ברישא ברישא מְשַׁלְחִין 'פִּירוֹת', שזה שייך רק
 בדבר המותר בטלטול, תֵּנָּא סִיפָא נָפִי מִכִּסִּין אֵת הַפִּירוֹת, אבל

המשך ביאור למסכת ביצה ליום שני עמ' א

1 הברייטא, בודאי אתה מעמידה פְּרָבִי יְהוּדָה דְּאִית לִיה מוֹקָצָה –
 2 שאוסר לטלטל מוקצה, שלכן הוצרכת לתרץ לא נצרכא אלא
 3 לאותן שתי חלות, שהרי לרבי שמעון אין צריך לזה, שהרי הוא
 4 מתיר לטלטל אף את המוקצה עצמו, ובודאי מתיר לטלטל דבר
 5 אחר לצורך המוקצה, אם כן אִימָא סִיפָא - איך תתישב סוף
 6 הברייטא, ששנינו בה 'וּבְלִבְדָּא שְׁלֹא יִתְּבִינָא לְצוּד', והרי היתר זה של
 7 דבר שאין מתכוין אֶתְאָן - מביא אותנו לשיטת רַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּאָמַר
 8 דְּבַר שְׁאִין מִתְּבִינָא מוֹתָר, ואילו רבי יהודה אוסר אף בדבר שאין
 9 מתכוין, א"כ רישא כרבי יהודה וסיפא כרבי שמעון. משיבה
 10 הגמרא: וְתַסְבֵּרָא - וכי אפשר לומר שהסיפא מיושבת אליבא דְּרַבִּי
 11 שְׁמַעוֹן, וְהָא אֲבִי וְרַבָּא דְּאָמְרֵי תְרוּוִייהוּ, מוֹדָה רַבִּי שְׁמַעוֹן שדבר

12 שאין מתכוין אסור בְּפָסִיק רִישִׁיה וְלֹא יָמוּת, כלומר, באופן
 13 שמוכרח שיעשה האיסור. וא"כ כשפורס מחצלת על הכוורת, מה
 14 בכך שאינו מתכוין לצוד, הרי הצידה נעשית בודאי, ואסור.
 15 מתרצת הגמרא: לְעוֹלָם פּוֹלָה - כל הברייטא רַבִּי יְהוּדָה הִיא
 16 האוסר מוקצה, ולגבי איסור צידה יש לומר, הָבָא בְּמֵאֵי עֲסָקִינָן,
 17 דְּאִית בֵּיה פְּוִי - יש חלונות בצידי הכוורת, שדרכם יכולות
 18 הדבורים לצאת אף שהמחצלת מכסה את פי הכוורת, ואינן
 19 נצודות. וְלֹא תִימָא לְשִׁיטַת רַבִּי יְהוּדָה - אל תאמר בברייטא 'וּבְלִבְדָּא
 20 שְׁלֹא יִתְּבִינָא לְצוּד', שהרי לרבי יהודה אין זה תלוי בכוונה אלא
 21 במעשה הצידה

ביצה דף לו עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שני) קסג

1 אָלֵא אִימָא – אמור בברייתא וְכִלְכֵּד שְׁלֵא יַעֲשֶׂה מְצוּדָה – שלא
2 יבסה גם את החלונות, שע"י כך יהיו ניצודים. מקשה הגמרא:
3 פְּשִׁימָא שבאופן זה אסור שהרי זו צידה גמורה. ומתרת: מָהו
4 דְּתִימָא – הייתי אמר שאיסור צידה שייך רק במה שְּׁמִינִי נָצוּד,
5 ורק אותם שרצים שיש בהם צורך ודרך בני אדם לצודם, כגון
6 חגבים, אָסוּר לצודם, אבל אם שְׁלֵא כְּמִינִי נָצוּד – אותם שאין
7 הדרך לצודם, כגון צירעות ויתושים, מוֹתֵר לצודם, ואם כן מותר
8 לצוד דבורים כיון שאין במינן נצוד, קָא מְשַׁמַּע לָן שאף שמותר מן
9 התורה לצודן, מדרבנן אסור.
10 הגמרא מבארת את הברייתא באופן אחר: רַב אִשִּׁי אָמַר, לעולם
11 מדובר בזמן שיש דבש בכורת, ומה שהקשה רב עובקא 'בימות
12 הגשמים דליכא דבש מאי איכא למימר', לא קשה כלל, כיון דמי
13 קְתַנִּי – וכי נאמר בברייתא 'בִּימוֹת הַחֶמֶה וּבִימוֹת הַגְּשָׁמִים' שמשמע
14 קִין וחורף, אלא 'בְּחֶמֶה' מְפַנֵּי חֶמֶה ו'בְּגְשָׁמִים' מְפַנֵּי הַגְּשָׁמִים קְתַנִּי,
15 והכוונה בזמן ששניהם משמשים אחד, וכגון בְּיוֹמֵי יָנֹס וּבְיוֹמֵי
16 תִּשְׁרִי דְּאִימָא חֶמֶה וְאִימָא גְשָׁמִים ואז גם אִימָא דְּבִשָׁ:
17 * * *

18 שנינו במשנה: וְנוֹתְנִין כָּלִי תַּחַת הַדֶּלֶף בְּשִׁפְתָּ: הגמרא מבררת
19 באילו אופנים מותר להוציא את הכלי החרוץ: הָנָא, אִם נִתְמַלֵּא
20 הַכֵּלִי בדלף שנטף לתוכו, שוֹפֵף את המים בחוץ וְשׁוֹנֶה ומחזירנו
21 למקומו תחת הדלף, וְאִינוּ נִמְנָע מלעשות כך כל היום אם צריך.
22 הגמרא מביאה מעשה בענין זה: בִּי רַחֵם דְּאִבֵּי דְלוֹף – בית
23 הריחים של אבִי נטפו מים לתוכו ולא היו לו כלים מספיק לקבל
24 את הדלף, אָתָּא לְקַמְיָה דְרָבָה בשאלה מה יעשה, משום שמושב
25 הריחים היה עשוי בטִיט ונימוח מהגשמים. אָמַר לֵיהּ, וְלֵי עֵיילָה
26 לְפִוְרִידָה לְהָתֵם – הכנס את מיטתך לבית הריחים, דְּלָהוּ בְּגָרְךָ שֶׁל
27 רָעִי – שעל ידי כך יהיו הריחים מאוסים עליך כשהם ליד מיטתך,
28 וְאִפְסָה ויהא מותר לך להוציאם דהוי כגַרְף של רעִי. וְתִיב אִבֵּי
29 וְקָא קְשִׁיָא לֵיהּ – הקשה אבִי לרבה וְכִי עוֹשִׂין גָרְף שֶׁל רָעִי לְבִתְחִלָּה
30 – האם מותר לגרום שיזא הדבר מאוס כדי שיוכל להוציאו, והרי
31 לעיל (כא): נִפְסַס שאין עוֹשִׂין כן. אֲדָהֲבִי – בינתיים נָפַל בִּי רַחֵם
32 דְּאִבֵּי – נפל בית הריחים של אבִי, וְאָמַר אבִי על זה, תִּיתִי לִי –
33 מגיע לי עונש זה, דְּעָבְרִי אֲדָמֵר – שעברתי על דברי רבה ולא
34 עשיתי כדיתירו להכניס מיטתי לשם.
35 * * *

36 הגמרא מביאה עוד כמה פרטי דינים ב'גַרְף של רעִי': אָמַר שְׁמוּאֵל,
37 גָרְף שֶׁל רָעִי – כלי העשוי לקבל צואה, וְעָבִישׁ שֶׁל מִימֵי רִגְלִים –
38 וכלי העשוי לקבל מי רגלים, מוֹתֵר לְהוֹצִיאָן לְאַשְׁפָּה מחמת
39 המיאוס שבהם, וְכִשְׁהוּא מְחֻזְרוּ – אם רוצה להחזיר את הגַרְף או
40 את העביט, נוֹתֵן בּוֹ מִים וּמְחֻזְרוּ – אגב המים התירו לו להחזיר
41 הכלי המאוס. סְבוּר מִנָּה – הבינו התלמידים מדברי שמואל,
42 מִדְּנֻקַּס גָרְף שֶׁל רָעִי, משמע דֹּאנָב מָנָא אֵין – דווקא משום שהדבר
43 המאוס נמצא בכלי, מותר אגב הכלי להוציאו, אבל כְּפִנֵי עֲצָמוֹ לֹא
44 – להוציא את הדבר המאוס בעצמו ללא כלי, אסור. הגמרא באה
45 להוכיח ממעשה שהיה שאפילו בפני עצמו מותר: תָּא שְׁמַע דְּהוּא
46 עָבְרָתָא דְאַשְׁתַּחַב בִּי אִסְפְּרָקִין דְרַב אִשִּׁי – עכבר שנמצא בין
47 הבשמים של רב אשִׁי, אָמַר לְהוּ רַב אִשִּׁי לאנשי ביתו, נִקְמָה
48 בְּצוּצִיתָה – אחזו בזבוב וְאַפְסָה – והוציאוהו לחוץ, הרי שאף את
49 הדבר המאוס עצמו התירו להוציא:

משנה

50 כָּל דָּבָר שֶׁחֵיבִין עָלָיו מִדְּרַבְנָן מִשּׁוֹם שְׁבוּתָ – שגזרו חכמים להימנע
51 מעשייתו, והוא מעשה שאין בו שום מצוה. או דבר הנאסר

53 מדרבנן אע"פ שיש בעשייתו מִשּׁוֹם רְשׁוּת – קצת מצוה אבל לא
54 מצוה גדולה, וקרוב הוא להיות רשות, או דבר שיש בעשייתו
55 מִשּׁוֹם מְצוּנָה ממש ונאסר מדרבנן לעשותו בְּשִׁפְתָּ, אִזִּי חֵיבִין עָלָיו
56 שלא לעשותו גם כיום מוב.
57 המשנה מביאה דוגמאות: וְאִלוּ הֵן הַדְּבָרִים הָאֲסוּרִים מִשּׁוֹם שְׁבוּתָ
58 – מדרבנן, ואין בהם שום מצוה, לֹא עוֹלִין כְּאִילָן בֵּין לַח וּבֵין יָבֵשׁ,
59 וְלֹא רוֹכְבִין עַל גְּבִי בְּחֶמֶה, וְלֹא שְׁמִינִי – צפים על פְּנֵי הַמֵּיִם ואפילו
60 בבריכה שבחצר, וְלֹא מְטַפְּחִין – מוחאים כף על כף, וְלֹא מְסַפְּקִין
61 – מוחאים כף על ירך, וְלֹא מְרַקְדִין.
62 וְאִלוּ הֵן מִשּׁוֹם רְשׁוּת – שיש בהם קצת מצוה והיה מקום להתירם,
63 לֹא דִנְיָן דִּין בבית דין, וְלֹא מְקַדְשִׁין אִשָּׁה, וְלֹא חוֹלְצִין לֵאשָׁה שִׁמְתָּ
64 בעלה ללא בנים ויש לו אח שאינו רוצה ליבמה, וְלֹא מְנַכְּסִין
65 אותה.
66 וְאִלוּ הֵן מִשּׁוֹם מְצוּנָה, לֹא מְקַדְשִׁין הקדשות לשמים, וְלֹא מְעִרְכִין
67 – לומר ערכי או ערך פלוני עלי, וְלֹא מְחִירִין – שאומר הרי בהמה
68 זו חרם ונמסרת לבדק הבית, וְלֹא מְנַכְּסִין – אין מפרישים מן
69 הפירות תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂה.
70 כָּל אִלוּ הָאֲסוּרִים כְּיוֹם מוֹזַב אָמְרוּ, קָל וְחֹמֶר שֶׁאֲסוּרִים גַּם בְּשִׁפְתָּ.
71 אֵין בֵּין יוֹם מוֹזַב לְשִׁפְתָּ – דבר המותר ביום טוב ואסור בשבת, אָלֵא
72 מלאכת אוֹכֵל נֶפֶשׁ בְּלֶבֶד, שהותרה ביום טוב ככתוב (שמות יב טז)
73 'אֶף אֲשֶׁר יֹאכַל לֶכְלֵךְ נֶפֶשׁ הוּא לְבָדוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם':

גמרא

74 הגמרא מפרשת את טעם כל האיסורים שגזרו חכמים ונישנו
75 במשנה: לֹא עוֹלִין כְּאִילָן, גִּזְרָה שְׁמָא מתוך שישתמש באילן יבוא
76 ויתלוש בכוונה מן המחובר, ויעבור על איסור מלאכה משום
77 קוצר. וְלֹא רוֹכְבִין עַל גְּבִי בְּחֶמֶה, גִּזְרָה שְׁמָא מכיון שאינו הולך
78 ברגליו לא יראה את סימני התחומים ויצא חוץ לתחום. שואלת
79 הגמרא: שְׁמַע מִנָּה – מכך שחששו שמא יצא חוץ לתחום, משמע
80 שתְּחוּמֵין דְּאִוְרִייתָא – שאיסור היציאה חוץ לתחום שבת הוא
81 מדאורייתא, שאילו היה אסור מדרבנן לא היו גוזרים על כך.
82 וקשה שהרי איסור תחומין מדרבנן הוא. דוחה הגמרא: אָלֵא
83 הטעם שאסרו לרכוב על בהמה בשבת וביום טוב הוא משום גִּזְרָה
84 שְׁמָא יִתְתַּד וְיִזְרָה – ענף, להכות בו את הבהמה ואסור משום
85 קוצר מן המחובר. וְלֹא שְׁמִינִי עַל פְּנֵי הַמֵּיִם, גִּזְרָה שְׁמָא יַעֲשֶׂה חֵבִית
86 שֶׁל שְׁיִיטִין – כמין חבית ארוגה מקנים הצפה על פני המים ועשויה
87 ללמוד בה לשוט:
88 * * *

89 עוד שנינו במשנה: וְלֹא מְטַפְּחִין וְלֹא מְסַפְּקִין וְלֹא מְרַקְדִין: מפרשת
90 הגמרא את טעם האיסור: גִּזְרָה שְׁמָא מתוך כך יבוא ויתקן כָּלִי שִׁיר
91 ויעבור על איסור מלאכה משום מכה בפטיש:
92 * * *

93 עוד שנינו: וְאִלוּ הֵן מִשּׁוֹם רְשׁוּת, לֹא דִנְיָן: מקשה הגמרא: וְהָאִי
94 הָדֵן אֵת הָדִין מְצוּנָה קְעָבִיד, ומדוע קוראת לזה המשנה 'רשות' ולא
95 'מצוה'. מתרצת הגמרא: לֹא צְרִיכָא – אינו נקרא רשות אלא באופן
96 דְּאִימָא דְּעִידָה מִנָּה – שיש בעיר גדול ממנו שראוי לדון ולכך אין
97 הדין הנידון על ידו מצוה אלא רשות:
98 * * *

99 עוד שנינו: וְלֹא מְקַדְשִׁין: מקשה הגמרא: וְהָאִי הַנוּשָׂא אִשָּׁה מְצוּנָה
100 קְעָבִיד, שמקיים על ידי כך מצוה פריה ורביה, ומדוע קוראת לזה
101 המשנה רשות ולא מצוה. מתרצת הגמרא: לֹא צְרִיכָא – אינו נקרא
102 רשות אלא באופן
103